

UJ KELET

ZSIDÓ POLITIKAI LAP

Bérmentelen leveleket nem fogadunk el.
Kéziratok megőrzését és visszaküldését nem vállaljuk. Főszerkesztő: dr. Marton Ernő. Felelős szerkesztő: Jámbor Ferenc. Bucuresti szerkesztő: Hátszegi Ernő, Strada Cobălcescu 52.
Szombat 1937. október 9.
5698. ÉV. XX. ÉVF.
Chesván 4. 227. SZAM.

1937. OKTÓBER 8.

rek

agasztyák mind nagyobb mértékben. A japán katonai hívil aggasztja a fronton fellátásának kérdése. A ágokkal folytatott tárgyalások hadvezetőség igyekeztetését keresni, amely hírtani a katasztrófát. Az északi kínai hadműveletjesen megszűntek.

beszédének ja a francia tőben

kkünk folytatása)

hogy a ma reggeli lapok felt beszédének visszhangja. Másodsorban a francia adandó olasz választ tár.

és kiemelt Roosevelt beszéde, amely szerint „a csemlehet pajznak tekinteni és országokat baj érni, az nek sohasem szabad arra segítséget kaphatnak az től. Ezt figyelembe kell venni a beszédek. Elég zónás — írja a lap, — hogy gi, sem az olasz lapok nem rögöi beszédet.

cia politikai körökben ki- Delbos külügyminiszter sését fejezte ki az amerikai amint miniszterársai előtt beszéde felett. ban „bombaként“ hatott velt beszéde jelenték, japán körök egye- nevezik az amerikai kül- nyilatkozatát, amely szerint e volna a kilenchatalmi sevelt elnök beszéde után nyos lépésre az Egyesült és a nyilatkozat megfogal- lést kellett. Japán körök fejezik ki afelett, hogy a tiv akció követné és remé- , hogy az csak platonikus

Reuter jelenti félhivatalos hogy Japán el fogja utasí- lmi értekezleten való rész- vást.

vevett beszéde mely beny- keltett Genfben is szerint az amerikai külügy- zást és Roosevelt beszéde- mást kellett népszövetségi Hül állításai a kínai-japán álltalában egyeznek a nép- ssal. A nyilatkozatban bi- annak, hogy a közeljövőben erülhet sor. Népszövetségi állik, hogy az amerikai kor- ban áll a genfi intézmény- n átiratában közölni a k- szövegét.

Kína is elégedett és szerint hivatalos kínai li elégedettség uralkodik a gyminiszterum azon ny- amely elléti a japán táma- hogy a nyilatkozat egyet emlegesség és elszigeteltség gyásával és hogy az nagy- gja erősíteni a Népszöve- ai szembeni viszonyában. A hogy a Népszövetség és a k minél hamarabb tettekre magukat, mert különbe- szádayozni a világtelfordú-

—X—
et szült egy regáti asszony. tik: Ana Simnicanu Cín- asszony (Botosani megye) edott életet. Az ikrek közül feány. Néhány óra múlva a leány meghaltak, a másik szesges.

Könyv és Lapkiadó R. T. Strada Baron L. Pop 10 fonszám: 18-60.

CENZURAT

Taxa postala
plátite in num.
No. 224713/929.

Szerkesztőség
és kiadóhiva-
tal: Cluj, Str.
Baron L. Pop

10. Telefon: 18-60. Előfizetési árak:
Havonta 110, negyedévre 320, fél-
évre 600, egészévre 1200 lej. Kül-
földre: Havonta 2, negyedévre 6,
félévre 12, egészévre 20 dollár. Hír-
detések díjazás szerint. Az „UJ
KELET“ a transilvaniai és banati
szídség egyetlen politikai napilap-
ja. Cikkeink utányomását csak a
forrás megjelölésével engedjük meg.

Miért megy el Maniu Alba-Julia-ra

Maniu Gyulának az albajuliai Horia-ün-
nepségeken és az azt követő királyi banket-
ten való részvétele izgalmas kommentárok
tárgyát képezi a sajtóban és a politikai vi-
lágtan egyaránt.

Akárhogy is vesszük, nehezen képzelhető
el, hogy ismét felvegyék a fonalat egy négy
és félévvel ezelőtt megszakított kapcsola-
nak anélkül, hogy azt bizonyos tisztázások és
előzetes tapogatózások vezették volna be.

A Maniu elhatározásával teremtett új hely-
zetre jellemző az a két cikk, amelyet az
Adeverulban, illetőleg a Romania Nouaban
láttak napvilágot.

Az Adeverulban Tudor Teodorescu B'anis-
te „Tisztázás felé?“ cím alatt a következő-
ket írja:

„Bizonyos megnyilatkozások és különös-
képpen Maniunak vasárnap Kolozsváron el-
hangzott beszéde arra mutat, hogy bizonyos
tisztázódás kezdődött el a belpolitikában.
Nem akarunk egy korai optimizmus hibá-
ba esni. De elégtétellel kell regisztálnunk
a közvélemény által már fégen óhajtott
normalizálódás ezen első szimptomáit.

A kolozsvári beszéd tónusa, a melegség,
amellyel Maniu a nemzeti parasztpártot a
gyulafehérvári ünnepségeken az uralkodó kö-
fé való megjelenésre invitálta, — mindez
arra mutat, hogy a volt miniszterelnök szük-
ségesnek tartotta feladni eddigi visszavonul-
tását. Bizonyos körülmények hozták maguk-
kal, hogy Maniu helyesnek vélte, ha vissza-
vonul. Lelkiismereti kérdésekben senkisé-
m lehet másnak bírja. Maniu úgy járt el,
ahogy lelkiismerete diktálta. Visszavonulása
azonban nem volt hasznára a tényleges érte-
kekben nem túlságosan gazdag Román köz-
letnek. Ezenfelül Maniu visszavonulása su-
lyos komplikációkhoz vezetett. Bizonyos cso-
portok és személyek tőle idegen atmoszférát
teremtettek köréje, másrészt a politikai aré-
nában emberek jelentek meg, akik siettek hi-
vatalból védeni azt, amit Maniu soha nem
támadott. Mindehhez hozzá kell még adni,
hogy Maniu helyzete okkal vagy oktalantul
zavarta a nemzeti parasztpártot mozgásá-
ban és lehetőséget adott a rosszhiszemű el-
lenfelekeknek, hogy a párt ellen intrikájanak.

Maniunak az arénába való visszatérése vé-
getvev ezeknek az abnormis állapotoknak.
Automatikusan eltűnnek a hivatalból való
védői bizonyos intézményeknek amelyekket
Maniu sohasem támadott. Eltűnnek vagy ve-
szítettek fontosságukból azok az elemek, ame-
lyek Maniu tudta nélkül agáltak körülötte.

Ezért minden őszinte demokrata és az al-
kotmányos rendszer híve kívánja, hogy a po-
litikai tisztázódásnak és egyszerűsödésnek a
folyamatát, amely vasárnap Kolozsváron e-
kezdődött, maradéktalanul véghezvigyék.“

Ez a vezércikk a legjobb bizonyítéka an-
nak, hogy Bucurestiben milyen nagy fontos-
ságot tulajdonítanak és milyen messzemenő
következtetéseket vonnak le Maniu új ma-
gatarásából.

A maniuisták kolozsvári lapja, a Romania
Noua dr. Boila Zacarias tollából ma vezércik-
ket ír a Maniunak kapcsolatos új kombiná-
ciókról. Ez a cikk mint az alábbiakból kide-
rül, cáfolja, hogy Maniu megváltoztatta vol-
na álláspontját bizonyos kérdésekben és
hangsúlyozza, hogy a volt miniszterelnök
azért megy Alba-Julia-ra, mert nemzeti köte-
lességének tartja egy erdélyi történelmi fi-
gurái méltóságában résztvenni. A cikk többek
között a következőket mondja:

„Foglalkoznunk kell bizonyos hi'ekkel,
amelyek az utóbbi időben konkrét formát
öltöttek. Ezek a hírek Maniu magatartása-
ra vonatkoznak, amely egyesek sze'nt megvál-
tozott, mások szerint megváltozni készül.

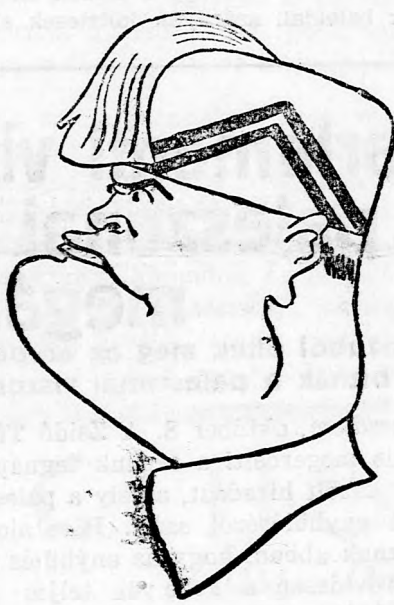
Április 4-ike óta Maniu Gyula nem nyilat-
kozott meg a nyilvánosság előtt. Sem szó-
ban, sem írásban nem nyilvánított véle-
ményt az aktuális kérdésekről és nem avat-
kozott be a hat'cos politikába. Ebből a vissza-
vonultságából a jelenlegi pillanattig Maniu nem
mozdult ki.

Nem tudjuk, hogy Maniu résztvesz, vagy
nem a gyulafehérvári ünnepségeken. De fel-
tétve, hogy résztvesz, ebből senkisé-
m fog odakönydudálni, hogy beavatkozott a
hat'cos politikába és annál kevésbé megvál-
toztatná magatartását. Maniu komoly és

Olaszország három kor- osztályt mozgósított, hogy Spanyolországba küldje?

A Stefani szerint elkészült az olasz válaszigyzék és Ciano ma átnyújtja a római francia és angol követeknek Ha Olaszország válasza elutasító lesz, Párizs és London meglepő intézkedései várhatók a spanyol kérdésben

A Havas párizsi jelentése szerint az
olasz válasz késése továbbra is a francia
sajtó, figyelmének előterében áll. Az Ex-
celsior megállapítja, hogy Franciaország
és Anglia türelmetlensége indokolt a föld-
közítengeri kalózkodás kiújulása folytán,
továbbá azért, mert az olaszok hadihajó-
kat küldenek a Baleári szigetekre és újabb
olasz erősítések érkeznek a spanyol kikötő-
tőbe.

Az Echo de Paris kijelenti, hogy a rendet
a Földközi tenger nyugati részeiben nem
lehet helyreállítani, amíg valóságos olasz-
német gyarmati hadsereg harcol az Ibériai
félszigeten és amíg szabadságában áll el-
fogalmi olyan stratégiai pontokat, amiktől
a mi közlekedésünk is függ, és az angolké-
ké is.

Ha az olasz jegyzék teljesen tagadó
lesz, Franciaország és Anglia kény-
szertve lesznek különböző intézkedé-
seket tenni olyan tevékenységek meg-
akadályozására, amelyek a „stratégiai
egyensúly“-nak Olaszország és Né-
metország kárára való hosszabb időre
szóló felborulását jelentenék.

Mint a Stefani Rómából megerősíti, a
spanyol önkéntesekre vonatkozó angol-
francia jegyzékre adandó válasz majdnem
teljesen készen van és ma vagy holnap
nyújtja át azt Ciano gróf. Mint más kör-
ülmények között is, Róma Berlinnel tel-
jes egyetértésben cselekszik. Az olasz kor-
mány emlékeztet arra, hogy ő volt az első,

aki 1936 augusztusában javaslatot tett a
benemavatozásnak, az önkéntesekre való
kiterjesztésére, de Franciaország azt nem
fogadta el és Anglia arra kérte, hagyjon
fel kérésével. Időközben megalakultak a
nemzetközi dandárok és Oroszország ka-
tonailag beavatkozott, ami arra vezetett,
hogy a felkelő tábor mellett is önkéntesek
sorakoztak fel. A kérdés nemcsak Angliá-
ra, Franciaországra, és Olaszországra tar-
tozik. Másrészt Valencia genfi megbizott-
ja világosan rámutatott arra, hogy nem
lehet szó a kormányhadsergben harcoló
önkéntesek eltávolításáról. Ilyen körülmé-
nyek között az olasz kormány megerősíti
eddigi álláspontját és kijelenti, hogy kész
tanulmányozás alá venni az önkéntesek
kérdését a londoni benemavatozási bizott-
ság keretében, amelynek meg van a kellő
hatalma e téren. *Olaszország semmiesetre
sem vehet részt olyan értekezleten, amely-
re nem hívják meg Németországot is.*

Egyidejű párizsi jelentés szerint a Voce
Degli Italiani antifasiszta lap milánói tu-
dósítója azt a szenzációs hírt közli, hogy
miután mozgósították az 1919, 1920, 1921
évtájakat, amiket kétségkívül Spanyol-
országba akarnak küldeni. 300 fasiszta
militáristát, akik nem voltak hajlandók Spa-
nyolországba menni, letartóztattak.

Mint a Havas jelenti Valenciából, a kor-
mány hivatalos közleménye szerint a köztár-
sági csapatok folytatják előnyomulásukat
az aragóni fronton, ahol elfoglalták Osan és
Casbas de Jaca helyiségeket. Az északi fron-
ton a keleti körzetben a felkelők beforakod-
tak a San-Tirso Ortigosa völgybe, ahol tá-
madást intéztek a köztársasági állások ellen.
A kormányerők azonban bekerítették a fel-
keleket, akik 200 halott hátrahagyásával
visszavonultak. A gijóni fronton a felkelők
egész nap rohantak. A kormányerők 500
főnyi veszteséget okoztak nekik.

Valencia felkészül a légitámadásokra
Amint a felkelőkhöz közelálló körök je-
lentik, Franco tábornok a legkíméletlenebb
légi harc és bombatámadások folytatására
határozta el magát az offenzíva célja Valen-
cia, Barcelona és Madrid térdre kényszerité-
se. Franco ugyanis még ez évben döntő győ-
zelmet szeretne kivívni a köztársaságiak e-
len, mert attól tart, hogy az önkéntesek
visszahívása folytán a harcterekeken viszony-
lagos téliesség áll be, ami a küzdelmeket
esetleg évekig kényújthatja.

(Folytatása a nyolcadik oldalon)

határozott politikai ellenfél, de nem egyol-
dalu és nem is elfogult. Meghajol valaki-
emlékezete előtt anélkül, hogy ebből valaki-
nek jogában volna feltételezni, hogy lemond-
t az aktuális problémákról valótt véle-
ményéről.

Maniu fegyelmzett tagja a nemzeti pa-
rasztpártnak. Ennek a pártnak van egy ve-
zéfe, aki bizonyos taktikát állapított meg.
Függetlenül attól, hogy Maniu apróbálja,
vagy sem ezt a kritikát, nem igyekezett sem
mivel sem kontrakrizálni. Tette ezt azért,
hogy ne mondhasák, hogy tevékenységével
bármilyen formában is befolyásolta az ese-
mények menetét.
Ennyi az egész.

Aki jóhiszemű, megért bennünket. A töb-
biek számára nincs semmilyen felvilágosí-
tásunk.

Bármennyire is meggyőzőnek tűnne a Ro-
mania Noua érvelése, ismételjük, nem tar-
tuk valószínűnek, hogy Maniunak a gyulafe-
hérvári ünnepségeken való részvétele kizá-
rólag a múltnak szól, az ünnepség általános
nemzeti jellegének és semmilyen összefü-
gésben nincs a jelen politikai valóságokkal.
Mert bármennyire is konzekvens ma-
adt volna Maniu politikai felfogásához, a gyula-
fehérvári események más látszatot fognak
kelteni,
—és a politikában a látszat gyakran egyé-
telmű a valósággal.

Az illúziók szakadéka

Írta: JOSEPH CAILLAUX,
Franciaország volt miniszterelnöke

A súlyos gondok, amelyeket külpolitikai
helyzetünk okoz nekem, az a tény, hogy a
multban egymásután revizió alá kellett ven-
nünk a gondolatunkat, hiszen a diplomáciai
akták tulajdonítottak voltak már megszüle-
tésük pillanatában is; arra készítették, hogy
könyvtáramban lapozgassak, ahol a mult
megelevenedik.

Véletlenül kezembe került egy könyv,
amelyet 1924 elején adtak ki és amely akkor
felkavarta az egész közvéleményt. Albert
Thibaudet írta és a címe: A lotharingiai
hercegek.

Már a címe is fájdalmas nekem, mert
eszembe juttatja azokat az állítólag a Karol-
ingoktól származó hercegeket, akik a 16.
században megpróbálták visszaállítani Lo-
tharingiát és így a maguk javára elszakítani
Franciaországtól. Saint Simon később rólik
írva, a történelem távlatából, szigorúan meg-
bélyegezte a Guise hercegeknek ezt az ambi-
cióját.

A történelem azután megismétlődött...
„A nagyszerű rajnai harcok“, melyeknek
Maurice Barrés is meggyőződéses híve volt,
áll a lotharingiai hercegek középpontjában
és ezek körül játszódnak le a könyv legérdeke-
sebb része, amelyet most a kezemben tartok
és amely fölött elmélkedem.

„A nagyszerű rajnai harcok“-nak a Coline
inspirée szerzője szerint meglepő eredmé-
nyel kell végződniek. Azt képzelem, hogy a vé-
res konfliktusoknak a Rajna vidékén fel kell
ébredniek a vágyat, hogy vagy Franciaor-
szághoz csatlakozzanak, vagy többé kevésbé
ütköző állam legyenek, de mindenesetre füg-
getlenek legyenek Németországtól.

A különböző személyiségek, akiket Albert
Thibaudet felvonultat és akiket kereszttül
megosillogtatja kulturáját és ragyogó szelle-
mét, erről a témáról vitatkoznak és ehhez
füznek megjegyzéseket. Egyik sem látszik
közülük felismeri ennek az egész kérdésnek
a hiábavalóságát, hogy ne mondjuk: haszon-
talanságát. Amikor ezt a könyvet írták, a
Ruhr-vidék megszállásának másnapján voi-
tunk, már pedig ez minden rajnai barátságot
megölt. Idő-ül- időre megreszkettettek mind-
nyájunkat az államfő vasárnapi beszédeit,
amelyek igazán mindenre alkalmasabbak
voltak, mint szomszédaink barátságának meg-
szerzésére. Ez ember igazán azt hiszi, hogy
álmodik, amikor Albert Thibaudet könyvében
az államférfiak hosszasan méltatják annak
előnyeit, hogy milyen jelentősége volna a né-
met-francia probléma újból feltámasztásá-
nak azzal, hogy Elzász határán mniatür
Svájcot létesítenének.

Panaszkodni látszanak haszontalan beszé-
deikben. Ugyájtászik, azt képzeleik el Poinca-
ré nyomán, hogy a francia-német viszály
erőszakos rendezésével majd ellenségeske-
dések befejezése után is egymást követő foly-
tonos tüszürásokkal sikerülhet csak olyan
megoldásra jutniok, amely biztosítja a vi-
lágékét.

Nem hiszem, hogy Albert Thibaudet ma
tárlit is találma, aki osztaná nézetét, ame-
lyeket könyvében kifejtett. A lotharingiai
hercegek azonban ugyanolyan hihetetlen
vaktságot árulnak el, amelyről legkiválóbb
honfitársaink is tanbizonyoságot tettek a vi-
lágkatasztrófa kirobbanása óta.

1914-ben kétségkívül úgy vélekedhetett az
ember, hogy a háború az, azokban a mélyse-
gekben született, ahol a párkák szövik a
szalát“ és ahonnan a történelem folyamának
ritmusa szölitotta elő a démonokat. Az em-
berek szeretik felelősségüket nagy szavak
mögé rejteni. Lehetetlen lett volna azonban,
észre nem venni, hogy ez a háború már csak
nagyágánál fogva is nem játszódhat úgy
le, mint a 18. század apró kis csetepatéi, ha-
nem mélysegesen megrázkódtatja az egész
világot. Ehhez a megrázkódtatáshoz kellett
volna alkalmazkodniok 1914 államférfiainak
és ehhez kellett volna alkalmazniok fefoga-
sukat még akkor is, ha nem is tudták, hanem
csupán a gyanu élt bennük erre.

Es amikor már túl voltunk a nagy me-
grázkódtatáson, még mindig magas hangon,
erélyesen hangoztatták azokat a szavakat,
melyek szerintük Franciaország gondolkodá-

Petrescu ezredes felszólítja Stelian Popescut, hogy négy napon belül távozzék az Universul éléről

A iunianista képviselő megrázó nyílt levele Stelian Popescuhoz

Bucuresti, október 8. (Az Uj Kelet tud.) Augusztus utolsó napjaiban látott napvilágot a bucaresti sajtóban az interpelláció, amelyet Petre Petrescu ezredes Iunian-párti képviselő intézett a kormányhoz, a megdöbbentő nyilatkozattal kapcsolatosan, amelyet *Miron Cristea patriarcha tett a Carentul anketján a zsidókról és a zsidókérdésről*. A bátorhangu interpellációra és a támadásokkal válaszolt a jobboldali sajtó. Először a „Porunca Vremii” látta napvilágot az ezredes szidalmazó cikkeket, majd az „Universulban” maga Stelian Popescu támadta meg saját aláírása alatt a iunianista politikust. A „Lumea Romanesca” című alig néhány hónapja megjelenő demokratikus lap védelmébe vette Petrescu ezredes és kampányt kezdett az Universul főszerkesztője ellen, felhántorgatva ennek multját, családi életét és zsidókkal való üzleti kapcsolatát. Az Universul és az érdekeltségéhez tartozó Porunca Vremii hasonló tónusban reagáltak. Miközben a Lumea Romanescában naponta jelentek meg a leleplező cikkek Stelian Popescu ellen, addig az Universul és a Porunca Vremii mozgósították a tartalékos tisztek és a papság egy részét Petrescu ezredes megbélyegzésére. Amíg a Lumea Romanesca naponta közölte az Universul zsidó szerkesztőinek névsorát, Stelian Popescu lapja azt igyekezett kimutatni, hogy az Universul elleni kampányt vezető újságírók valamennyien büntetett előéletűek.

Ebben a harcban most váratlan és országoszerte hatalmas feltűnést keltő fordulat következett be. Petre Petrescu ezredes a Lumea Romanesca mai számában nyílt levelet intéz Stelian Popescuhoz és felszólítja, hogy 96 órával belül távozzék az Universul éléről. Ellenkező esetben olyan okmányokat produkál ellene, amelyek nemcsak a közvélemény lesújtó ítéletét, de saját családjának megvetését is váltják ki irányában. Az ország közvéleménye, mely pártállásra való tekintet nélkül nagy figyelemmel kíséri a két lap közötti kíméletlen párvíadalát, most feszült érdeklődéssel néz Petrescu nyílt levele nyomán Stelian Popescu válasza és magatartása elé.

Petrescu nyílt levele

A nyílt levél egyébként a következőképpen hangzik:

„Egy teljes hónapon keresztül anyagi türelemmel figyeltem inasaid versengését, fáradhatatlan erőfeszítésüket, hogy az országod fellazítsák ellenem. Nem sikerült, Stelian Popescu. A remélt felháborodás helyett az ország legtávolabbi sarkában is egy hosszú, csunya és nyomasztó álomból való fellélegzés, felszabaduló atmoszférája érződik.

Egy teljes hónapon keresztül hagytam ostornyeleidet éppoly mint zsoldosaidat, hogy felkutassák — hiábavalóan — multamat, hogy gazdagíthassák a rágalmazó kifejezések és szidalmazó gyűjteményét, amelyeket rámfrekkendeztél az Universulban, vagy az Universul sár-csatornájában: a Porunca Vremiiiben.

Nem sikerült neked, Stelian Popescu, mert történetesen nem vétettem sem az országod, sem a nemzet, sem családod ellen. Ebben a tekintetben két ellentétes póluson állunk.

Öntudatlanságodban sikerült tehát maradéktalan erkölcsi bizonyítványt kiállítanod rólam, amelyet sokan irigyelnének. Ne kérj elnézést tőlem, ezért a szolgálatért, amelyet nem kértem tőled: nem tartozom tehát semmivel neked, ne várjál semmit.

„Soha nem irigyeltem sorsodat”

Egyébként semmi dolgom nincs veled és talán még aljas létezésedet is ignoráltam volna, ha fáradhatatlan diktatóri ambícióddal nem tett volna téged veszélyessé az

etnikai román társadalom egészséges fejlődésére, amely társadalomnak méltatlan üzere voltál mindig. Soha nem irigyeltem sem sorsodat, sem helyzetet, mert valahányszor nem tudtam elkerülni, hogy halljam nevedet, mindig a legmélyebb megvetést éreztem, amit csak valaki érezhet embertársával szemben.

Ne hidd, hogy engem az indított arra, hogy támadjalak, vagy támogassam a Lumea Romanescát szerencsés erkölcsi tisztogatási kísérletéért, hogy te ki akartad használni az én bátor vélemény-nyilvánításomat, indokolatlanul támadott interpellációmban. Tévednél, már régóta fel vagyok háborodva a szemérmelenség ellen, amelyről mindig és minden körülmények között tanuságot tettem. Az a merészség azonban, hogy ünnepeztetted magad a nemzettel, te, annak leghitványabb képviselője — ez tulment már az emberi türelem minden határán. Egy év óta rágtam és kizótam, lelkemet a szüntelen lelkiismeretfurdalás, hogy nem merem letépni rólad az álarcot, ahogyan ezt sok más igaz, hozzám hasonlóan gondolkodó román kívánja volna. Sok ósromán, lényegesen több, mint amennyit gondoltál. De el voltam határozva és csak a megfelelő pillanatot vártam. Vártam a cseppet, amely kiborítja a vizet a telt pohárból és az a csepp volt a te utolsó eltévelyedésed.

Az volt a szándékom, hogy rövidesen az integrális nacionalizmus főpapja legyél annak árán, hogy belerántod a mi egyházunkat is az ország és a nemzet politikai urulására irányuló eszevesztett tervéjébe. Mások által kigondolt és megélt jelszavakat akartál felhasználni, amelyekkel kihasználni akartál csupán, mérhetetlen ambícióid elérésére, — mindenáron, minden

Tudod mit, emellett maradunk!

Ezt mondják sokan, akik csak egyszer is kipróbálták a „NIVEA”-fogpasztát. Mert nagyon gyorsan meggyőződnek a „NIVEA”-fogpaszta nagy hatásáról és frissítő izéről. És meglepődnek azon, hogy ilyen alacsony áron olyan értékes fogpasztát kapnak.

És most kétféle is kapható, merli van habzó és nem habzó „NIVEA”-fogpaszta.

kockázat mellett az országod és az egyházat illetően, amelyekhez nincs, amelyeknek nem lehet semmi közük hozzád sohasem.

„Minden hiábavaló”

Tudod jobban, mint bárki, hogy *Auschmitt* nevének az enyémhez mellé való állítása a leggyűlöletesebb zsarolás és a legaljasabb tréfa volt, amelyet csak elkövetthetél. Tudod jól, hogy a zsarolás révén nem akartál egyebet, mint megfélemlíteni, megijeszteni és pressziót gyakoroltatni reám, azt hívnék, hogy eképpen meg tudom szüntetni azt a köztisztogatási művet, amelynek rövidesen áldozata leszel. Engem is éppen olyan hitványnak hittél, mint amilyen te vagy. Azt hitted, Stelian Popescu, hogy ragaszkodnék egy irigyelt anyagi pozícióhoz és el tudnám felejteni emiatt lelkiismeretem hangját. Közönségesen zsaroltál, de csak a könnyen hívő közvéleményt tudtad megfélemlíteni. Nem sikerült azonban legyőzned az igazat és az igazságot. Nem átalítottál semmilyen megfélemlítő, vagy kényszerítő eszközt felhasználni. Mindig a megfélemlítésen kezdted, hogy gyakran a könyörgésen végezd.

Minden hiábavaló.

Ignác napja közeledik, Stelian Popescu. Ezuttal egy erős akarat állott veled szemben, könyörtelen ellenfelek, félelmetes ellenfelek, érző és meggyőződéses ellenfelek, Stelian Popescu! Ez a körülmény végzetes volt reád.

CEHOSLOVACA

fiókja: Cluj, I. G. Duca ucca 3. szám.

- az őszi és téli szezonra elsőrangú kivitelben férfi, női és gyermek ruházati cikkeket
- óriási választékban
- hoz forgalomba, ugyanolyan árak mellett, mint a bucaresti központ.
- ELEGANS ES TARTOS

„Távozz el az Universul éléről”

Mégis, még egyszer lojális vagyok veled szemben, aki a legkisebb könyörületet sem érdemled meg. Családod van, amely nem bűnös a te tetteid borzalmasságáért, egy jó fiad van, mint ahogy van nekem is. Nem akarom, hogy ezek átkozzanak az erkölcsi kötelezettségemért, hogy habozás nélkül teljesíték egy szent polgári hivatást. Azt akarom, hogy az átok csak a te undorító személyre hulljon, ha most sem fogsz elegendő megértést tanusítani.

96 órával előbb, tehát figyelmeztetlek arra, hogy milyen tennivalód marad hátra, távozz el — ezen idő alatt az Universul éléről, ha nem akarod, hogy tetteidnek szegénye azokra is visszahasszon, akik életedhez legközelebb állnak.

Hagyd el — a fentebbi időpontot belül — a lapot, amelyben annyian hitték, hogy jóhiszeműségüket oly utóváltó módon kihasznált — tennem adért.

Tartsd meg piszkos pénzedet, élvezd, ameddig csak tudod, a multban elkövetett gáztetteid gyümölcsét, de szabadítsd fel végül a közélet légtérét erkölcsi hulladéktól. Szólgáld országodat és népedet legalább egyszer életedben. Gyuljon fel a

közéletből való eltűnéssel együtt jobb napok és új törekvések reménye. Megfuladva tartottál bennünket egy nyomasztó légkörben. — Tűnj el belőle s engedj utat a tiszta levegőnek.

Ez az utolsó figyelmeztetésünk Stelian Popescu és tudd meg, hogy ennek meg nem értése saját családod átkát fogja reádozni.

Emiatt tartottuk szükségesnek, hogy tudomásodra hozzuk a mi hajlíthatatlan elhatározásunkat. Sem én, sem barátaim, sem az igazi egyház, sem ez az olykor a felelőtlenség határáig ejnő ország nem tűri többé, hogy beavatkozz ügyeibe.

Menj. A te érdekedben és főleg családod érdekében.

A megállapított időpontot túl ne várj semmiféle elnézést és kíméletet senki számára.

Az erkölcsi tisztogatás műve, amelyet végzünk, valamennyiünk számára az erkölcsi gyógyulás kezdetének megmentő jele, amely gyógyulásra a nemzetre szüksége van. Nem szabad tehát egyetlen pillanatig sem késlekednünk veled, a mi gyen-

geségünk miatt. Ha meg akarnád mérni elhatározásom súlyát, megmondhatom neked, Stelian Popescu:

„Hallod, Stelian Popescu?”

Ha ételem feláldozását kérnék, azt se tenném a határozatlanság mérlegébe, hogy meggondolás tárgyává tegyem a szégyenteljes lemondást a biztos győzelemről, amelyre országomnak és népemnek feltétlenül szüksége van.

Hallod, Stelian Popescu? Profitáljon, aki akar, a mi győzelmünk-ből.

A szándékomban becsületes jobboldal — ha a sors ezt a megpróbáltatást tartogatja számunkra — vagy a román demokrácia, ha idejében fel tud eszmélni, úgy ahogy azt mi óhajtjuk.

Pillanatonként ez nem érdekel bennünket, mert nem politikai célt követünk, hanem lelkiismeretünk és polgári méltóságunk parancsát.

El vagyunk határozva tehát, hogy végzünk veled a közéletben, minél gyorsabban tehát körélet nélkül azokkal szemben is, akik körülöttem vannak, minden sajnálatunk mellett, hogy ártatlan lények is szenvedhetnek.

A hiba a te makacsságodnak lesz tulajdonítható. A teid átka tehát téged illet, alkinek köszívében soha nem vibrált az emberi érzés hurja, csupán a fojtonos bűnözés hajlama.

Áldozd fel tehát magadat családod nyugalmáért és az újság érdekében is, amelylyel üzérkedve meggazdagodtál és amelynek ereje lehetővé tette neked, hogy a sőtanya falain kívül öregedjél meg, halott ott letti volna helyed mindazon gáztettekért, amelyeket egy emberéletet át elkövetél. Vigyázz, Stelian Popescu, ez az utolsó figyelmeztetés, az utolsó engedékenység, úgy, hogy ezentúl a feleszmélt közvélemény ítélete mellett saját családod megvetése, szegénye és átka vár reád.

Jól vigyázz, Stelian Popescu!

Szabó Imre legújabb munkája

Erdély zsidói I. rész

Talmudisták — Chaszidok — Clonisták

Cluj zsidói a város kultúrájában.

Minden zsidó családnál nélkülözhetetlen!

Szőrmék

legolcsóbb beszerzési forrása

Mandelbaum szücsnél

Calea Regele Ferdinand 20.

Vasárnap avatják fel a Betegsegélyző Pénztár új palotáját

Nistor munkügyi miniszter, Lepadatu szenátusi elnök és Stefanescu Goanga alminiszter is résztvesznek az ünnepségen

Cluj, okt. 9. Vasárnap délelőtt 11 órakor ünnepélyes keretek között avatják fel a kolozsvári Munkásbiztosító pénztár Bertelot ucai új remekbe szabott palotáját. A felavatáson résztvesz prof. dr. I. Nistor munkügyi miniszter, akit Mihail Enescu, a betegsegélyző pénztárak központi vezérigazgatója, Stavrucescu munkügyi minisztériumi vezérigazgató, Alexandrescu román minisztériumi államtitkár kísérik el Kolozsvárra. Ezen felül meg fognak jelenni a felavatáson Alex. Lepadatu szenátusi elnök és Stefanescu Goanga, közoktatásiügyi alminiszter. A felavatás ünnepségét a kolozsvári pénztár egyik igazgatójának beszéde vezeti be, utána egy munkás beszél, majd Enescu vezérigazgató és Nistor munkügyi miniszter méltatják az avatás jelentőségét.

Az új kolozsvári Betegsegélyző palota felépítése mindenekelőtt is dr. Septimiu Baritiu kerületi egészségügyi felügyelő érdeméhez fűződik. Baritiu dr. elmondta a sajtó képviselői előtt, hogy az új palota megszünteti

végül azokat a nyomorúságos állapotokat, amelyek között a betegsegélyző pénztárnak eddig a régi helyiség alkalmatlansága folytán meg kellett küzdenie. Ez a helyiség annyira szűk és megnevelő volt, egyrészt a betegek megvizsgálása és ellátása körül meütköztek fel panaszok, másrészt a pénztár tisztviselői is megfertőződtek miután nem lehetett őket a betegektől izolálni.

Az új palota berendezése befejezést nyert. Az orvosi műszerek és felszerelés vár még bizonyos kiegészítésre. Így például speciális Röntgen készüléket szerelnek fel a tuberkulotikus betegek számára. A tuberkulotikus betegeket általában messzemenő anyagi segítséggel fogják részesíteni, az egészségügyi minisztériumnak egy újabb rendelkezése alapján, amely egyébként úgy intézkedik, hogy a tuberkulotikus állami tisztviselők három éves fizetési szabadságot kapjanak, amely félfizetés mellett további két évvel meghosszabbítható.

Robu és Cuza nagybányai hőstettei

Zsidókat vertek, részegre itták magukat és tányérokat törtek kávéházakban a cuzista képviselők

Baia Mare, október 8. (Az Uj Kelet tud.) Páratlan botrányt provokáltak a bányavidéken a nemzeti keresztény párt Erdélyben turnézó vezetői: ifju Cuza György és Robu képviselő.

A kékinges vezérek egy nyolc tagú csapattal megjelentek Sülemed községben, ahol nagyvásár volt és zsidóellenes nóták éneklésével összetoborozták a vásárra beözönlött falusiakat, akiknek zsidóellenes lázítóbeszédet tartottak.

Közben megtámadtak több zsidót, akik közül többeket véresre vertek.

A felizgatott paraszttömeeggel azután a zsidó vásárosok sátrait kezdték rombolni, akiknek rengeteg kárt okoztak áruikban.

Robu képviselő és ifju Cuza György ezután kampószeres autójukon Nagy-bányára jöttek, ahol a főtéren csoportosították maguk köré az embereket. Itt is énekléssel kezdték, majd program szerűen következett a zsidók gyalázása.

A főtéren sétált Rosenzweig István

gyorsfényképész, akire Robuék ráfogták, hogy róluk akar felvételt készíteni és éktelen szidalmazások közepette rátámadtak. Összefofozták, összerugdosták.

Ezután az István étterembe mentek, hol Barsán szatmári kereskedelmi iskolai tanárral együtt leitták magukat, majd éjszaka kivonultak a kávéházba, ahol több zsidó tartózkodott. Robu képviselő az egyik asztalhoz, ahol zsidók ültek, odavágott egy tányért. A zsidók felállottak helyeikről és távozni készültek. Barsán tanár azonban utánuk szaladt és hogy behozni a vezéreknél, hogy jó cuzista, az egyik zsidót tetteg bántalmazta.

A kékinges Robu és Cuza ezután autójukon tovább utaztak. A bányavárosban felháborodással beszél mindenki a botrányról, mert eddig még nem fordult elő jobb oldali kilengés ebben a demokratikus szellemű városban, ahol a legnagyobb megértésben ének a különböző felekezetek.

KÖZGAZDASÁG

Ötéves nemzetközi egyezményt kötöttek a cukorexportáló államok

Budapest, október 8. (Az Uj Kelet tud.)

A szeptember 1-én életbelépett londoni cukoregylemény Magyarország számára tavalevően 40.000 tonna exportkontingenst állapított meg. A cukoregylemény — amelyet a cukortermelő államok öt évre kötöttek — első évében Magyarország azonban csak 20 ezer tonna nyerscukrot exportálhat, mert Magyarország az első évre vonatkozóan 20 ezer tonna exportjáról önként lemondott. Ezzel a lemondással Magyarország megkönnyítette a cukoregylemény létrehozását. Nagyobb áldozattal ez a lemondás a magyar cukorgyárak számára azért nem járt, mert az utolsó években a magyar cukorexport átlagos mennyisége nem haladta meg a 20 ezer tonnát, másrészt pedig a jelenlegi alacsony vilápiaci cukorárak mellett a cukorkivitel a gyárak számára csak tetemes veszteséggel bonyolítható le. A 20 ezer tonnáról való önkéntes lemondásnak ezzel szemben az volt az előnye, hogy csakis ezáltal sikerült a cukoregylemény hátralevő négy évére a magasabb 40 ezer tonnás kontingenst biztosítani. Remélhető, hogy később a cukorárak vilápiaci helyzete javulni fog és ebben az esetben a 40 ezer tonnás kontin-

gens kihasználhatása a magyar cukorgyárak számára az eddiginél lényegesen kedvezőbb helyzetet fog teremteni.

A cukoregylemény életbelépéséhez fűzött reményeket egyébként a cukor vilápiaci áralakulása, amely állandóan hanyatló irányzatot mutat, egyelőre nem váltotta be. Ez elsősorban arra vezethető vissza, hogy Roosevelt bejelentése szerint az amerikai cukortermelőst új alapokra fogják helyezni és ez az amerikai terv zárja meg a cukor vilápiaci áralakulását.

A londoni cukoregyleményben megállapított exportkontingens a nyerscukorra vonatkozik. Finomítványokra átszámítva a 20 ezer tonna nyerscukor 1800 vagon cukornak felel meg, amely mennyiséget a hazai cukorgyárak egymás között már fel is osztották. A felosztási kvóta az egyes cukorgyárak kapacitásának arányában történt. A cukorgyárak között az exportra nézve olyan megegyezés jött létre, hogy amennyiben valamelyik cukorgyár nem használná ki a számára megállapított exportkvótát, úgy ezt átengedi a többi exportáló cukorgyárnak.

Egy év alatt két és félmilliárd lejmelkedett a nagyobb romániai pénzintézetek betétállománya

A statisztikai hivatal és a román konjunktúra-kutató intézet különös gonddal figyelik azokat a jeleket, amelyek a romániai hitelélet regenerálódására engednek következtetni.

Az e múlt másfél év a román pénzügyi élet igen kedvező hatást váltott ki. Így az ország azon 39 bankjánál, amelyek alaptőkéje meghaladja a 40 millió lejt, a betétek szaporulata 1936 június—1937 június időszakban 2.404 millió lejre rug, ami a tőkeképződés meggyorsulásán kívül annak a bizonyossága, hogy a nagyközönség bizalma a bankok iránt teljesen visszatért. A szobanforgó 39 pénzintézet által kezelt betétek összege ezzel az igen jelentős szaporulattal 8113 millió lejről 10.517 millió lejre emelkedett.

A Nemzeti Postacekkpénztár betétállománya 1936 július—1937 július alatt 911

millió lejjel gyarapodott és ezáltal 2469 millió lejről 3380 millióra emelkedett.

A magánbankok és a postatakarék betétállományának növekedése tehát egy év alatt 3.315 millió lejre rug. Ha ehhez az összeghez hozzáadjuk a kisebb magánpénzügyintézetek által kezelt betétek növekedését is, akkor valószínűnek látszik, hogy Románia kis- és nagytőkésjei egy év alatt ke-reken négymilliárd lej új betétet bíztak a bankok és a postacekkpénztár kezelésére.

Jellemző egyébként, hogy a folyó 1937 év első hét hónapja alatt a pénzintézetek 1688 millió lejjel emelték saját tőkéiket. Ebből az összegből 1649 millió lej az állam segítségével alapított Nemzeti Földhitelintézetre és a Nemzeti Arany-hitelintézetre esik, míg a magánbankok 35 millió lejjel növelték alaptőkéjüket.

A Francia Bank újra leszállította a kamatlábat

Párizsi jelentés szerint a Francia Bank a leszállítási kamatlábat 4 százalékról 3 és fél százalékra csökkentette.

Miközben a jobboldali sajtó állandóan Franciaország „gazdasági összeomlásáról” ábrándozik, a kamatláb újabb leszállítása világosan dokumentálja, milyen tervszerű felépítő munka folyik Franciaországban. A Francia Bank leszállítási kamatlábjának

leszállítása olyan intézkedés, amely beletartozik a Bonnet pénzügyminiszter által a nemzetgazdaság felélenkítése céljából követett politika irányvonalába. Az intézkedést megkönnyítették azok a talpraállítási rendszabályok, amelyeket a pénzügyminiszter e rendelt, továbbá a valuták tényleges megszűlésére, a devizák utáni report számottevő csökkenése, a piac szilárdabb irányzata és különösen az állam papírok árfolyamának emelkedése.

A Kereskedelmi és Iparkamara közleménye. Az iparosok és kereskedők tudomására hozzuk, hogy a Kamarák központjának a közbenjárására a pénzügyminisztérium a kis kereskedőket és kisiparosokat a könyvvizetés alól 1938 január 1-ig felmentette. Kereskedelmi és Iparkamara Cluj.

Héber szótárak

Mannheim — Grosz: Héber-magyar szótár

az első modern teljes héber-magyar szótár rövid nyelvtannal, 628 oldal, kb. 20.000 címszóval díszes kötésben 800 lej, füzve 260 lej.

Mannheim: Magyar-héber szótár

modern magyar-újhéber szótár, 300 oldal, 15.000 szó 120 lej. Kapható az

Uj Kelet kiadóhivatalában

Cluj, Str. Baron L. Pop 10.

Ügyeljen arra hogy az igazán OLLA legyen

STERN-féle ort. kóser vendéglő Nagyváradon

Str. N. Iorga (volt Zöldfa uca) 19. Ország szerette elismert kitűnő konyha, szolid árak, figyelmes kiszolgálás.

Erdély vezető étterme, az utazó közönség kedvenc találkozóhelye. ארטה כשר

A NE

(Jenny Radt: D

A zsidók ugyszólván világvárosok e leg 1657-ben, tehát amikor a város neve és holland telepédnek le a zsidók. Ezek a zsidók szefar Braziliából jönnek, ahol együtt érkeztek és ahol nevezetesebb és legnagyobb. Egész sereg től Kolumbus is zsidó volt. Iád sarja. Arcképében sokat vélnék felfedezni ágot mutat a latin nyelvjárásával. Szárma te. Zsidó társaságban ben. A bibliamagyar finanszírozója. Végtr zsidóra is hagyományg ersok szól tehát a zsidó mindenestire bizony Louis Torres zsidó volt de la Calle, a Kolombus nagy szerepet játszott az állítólag lengyel zsidó Gama, Cabral toln

Az ang

A holland uralom a káig. 1664-ben már és nemskóra a zsidó Charter of Liberties a vallása miatt sem vagy jogaiiban megro épül az első newyork második. Egy kortárs águkról, pompás nyv saikról ír. E korszak nélkül szefarok és a mukban, Newyorkban tartoznak. Nagykeres igazgatási hivatalnok tonnak a zsidó hitkö leiből az is kiteszük, kossággal a legnagyobb

A 19. század első zsidóság másik felének bevándorlása. Németo kánoni és a polgári tő alkózásokra szorította vették fel a zsidókat rezhettek. Kereskedő kereskedők voltak teh ujkorban azonban ez is kiszorultak, mert a többségi nép vette át kalmi keresetekből te így a német zsidókba bálnak kenyérhez jut vándorlások egyik ne Ez az új zsidó népe Batyural a hátán pő kereskedelem és az ip mint központból kiir kedelmileg az Egyesü területét. Élelmesei, karékosak. A legte jóvóltából rövidesen nyan közülök éppense tulajdonosok, vagy be

Jönnek a

Ez a német-zsidó évek végéig tart, a keleti zsidók bevándor keleti zsidó, 1910-ig megint egy félmillió e sült Államokba. Epp nek, akár a német z ban sok és lényeges őket. Zsidó a nyelvü nemkülönben a haj- német zsidók összefü reivel erősen meglazu érték. Viszont ezek a országból, Romániából resek, elevenen él be szeretete és rendület tani a zsidóságukat. A legnagyobb részül meg, zárt kört alkot heti, mert a foglal szerencsés. Mesterem borbélyok, pékek, mé katosok, órásk.

A keleti zsidóbevát aztán a mai magass száma. A város 6.9 kerekén 26%, száms. Es ezek a keleti zsidó newyorki zsidó köz sajtós jellegét.

A vallási szabályok ráció rendületlenül, módon ragaszkodott, hogy ne szóródjanak tályt alkotva tömör

RÁG

zményt rtáló

a magyar cukorgyá-
rjánél lényegesen ked-
teremteni.
életbelépéséhez fű-
ként a cukor világ-
váltóan állandóan ha-
tat, egyelőre nem
orban arra vezethető
t bejelentése szerint
ermelést új alapokra
az amerikai terv za-
világi áralakulá-

vezményben megáll-
gens a nyerscukorra
nyakokra átszámitva
rscukor 1800 vagon
amely mennyiséget a
gymás között már fel-
szási kvóta az egyes
sának arányában tör-
között az exportra
ezés jött létre, hogy
gik cukorgyár nem
ára megállapított ex-
átengedi a többi ex-

emelkedett zetek

dott és ezáltal 2469
óra emelkedett.

és a postatakarék be-
kedése tehát egy év
re rug. Ha ehhez az
a kisebb magánpénz-
betétek növekedését
ek látszik, hogy Ro-
kései egy év alatt ke-
új utatétet biztak a
ekkpénztár kezelésére.

t, hogy a folyó 1937
alatt a pénzügyintézetek
meltek saját tőkéiket.
1649 millió lej az állam
Nemzeti Földhitelin-
ti Arany-hitelintézetre
bankok 35 millió lejfel-
ket.

ntézkedés, amely bele-
pénzügyminiszter által
elélénkítése céljából
nyvonálába. Az intéz-
tették azok a talpraáll-
amelyeket a pénzügy-
t, továbbá a valuták
tulása, a devizák utáni
sokkenése, a piac szí-
s különösen az állam-
ak emelkedése.

és Iparkamara közle-
k és kereskedők tudó-
y a Kamarák központ-
sára a pénzügyminisz-
edőket és képviselőket
1938 január 1-ig fel-
delmi és Iparkamara

on
ארטה. כשר

A NEWYORKI ZSIDÓK

(Jenny Radt: Die Juden in New-York. A berlini Schochen kiadása. Leseheft-sorozat)

A zsidók ugyiszólván őslakói Newyorknak, a világvárosok e legnagyobbikának. Már 1657-ben, tehát amikor még New-Amsterdam a város neve és holland fennhatóság alatt áll, telepednek le a zsidók Manhattan félszigetén. Ezek a zsidók szefárdok és Kubából meg Braziliából jönnek, ahova a legelső fehérekkel együtt érkeztek és ahol a gyarmatosítás leg-nevezetesebb és legnagyobbisikerű uttörői voltak. Egész sereg történetíró szerint maga Kolumbus is zsidó volt, a marannus Colon-család sarja. Arcképében jellegzetes zsidó vonásokat vélnek felfedezni. Nyelve közeli rokon-
ságot mutat a latinóval, a szefárd zsidók nyelvjárásával. Származását egyre leplezgette. Zsidó társaságban mozgott a legszívesebben. A bibliamagyarázó Abravanel az első finanszirozója. Végredeleiben gettóból zsidóra is hagyományozott egy összeget. Tengerek szélétől a zsidó volt mellett. Annyi mindenestre bizonyos, hogy a tolmácsa, Louis Torres zsidó volt és hogy ő és Allonso de la Calle, a Kolumbus egyik zsidó matróza, nagy szerepet játszott Kuba feltárázásában és az állítólag lengyel zsidó származású Gaspar de Gama, Cabral tolmácsa, Brazília felfede-

zésében. Nyomukban más szefárd zsidók jöttek, akik az inkvizíció elől menekültek. Amikor aztán ez az eretnek-vadászat és zsidó-
kínzás az új világban is nyomukba szegődött, megint odébb álltak és egy töredékük, szám-
szerint huszonheten, 1657 őszén történt ez, New-Amsterdamba hajózázott.

A kálvínista kormányzóknak nem voltak kedvére. Vallási és gazdasági okokból egy-
képpen idegenkedett tőlük. Nem fért a fejé-
be, hogyan rekedhettek meg az őtostamen-
tumnál és erősen rosszalta, hogy szombaton
tartják a heti pihenőjüket, viszont vasárnap
dolgozni akarnak. Akiket rajtaszippott a va-
sárnap megszegésén, azokat egy-kettőre ki-
utasította és átírt a felettes hatóságához, a
holland-indiai kereskedő társasághoz, engedné
meg, hogy a többieket is áttegye a határon.
A szélesebb látkörű és a zsidók gyarmatosító
érdemeit és sikereit jól ismerő „Kompagnie”
azonban egészen más véleményen volt és
félreérthetetlenül a zsidók mellett foglalt
állást. A zsidók tehát megmaradhattak New-
Amsterdamban és további zsidó rajok be-
költözését sem gátolhatta ezután senki.

Az angol uralom és a német zsidók

A holland uralom azonban nem tartott so-
kát. 1664-ben már az angolok itt az urak
és nemsokára a zsidókra is kiterjesztik a
Charter of Liberties and Privileges érvényét.
A vallása miatt senkit sem szabad üldözni,
vagy jogait megfosztani. 1695-ben fel-
épül az első newyorki zsinagóga, 1728-ban a
második. Egy kortárs világtudó a gazdag-
ságukról, pompás nyaralóikról és városi há-
zalköri ir. E korszak Newyork zsidóit kivétel-
nélkül szefárdok és akárcsak hajdani otthon-
ukban, Newyorkban is a felső osztályhoz
tartoznak. Nagykereskedők, nem ritkán köz-
igazgatási hivatalnokok és katonák. Washing-
tonnak a zsidó hitközségekhez intézett leve-
leiből az is kitetszik, hogy a keresztény la-
kosággal a legnagyobb egyetértésben éltek.

A 19. század első felében megkezdődik a
zsidóság másik felének, az askenáz zsidóknak
bevándorlása. Németországból jönnek, ahol a
kánóni és a polgári törvényhozás sajátos fog-
lalkozásokra szorította őket. A céhekbe nem
vették fel a zsidókat és ingatlant nem sze-
rezhettek. Kereskedők, mindenekelőtt pénz-
kereskedők voltak tehát a középkoron át. Az
újkorban azonban ezekből a foglalkozásokból
is kiszorultak, mert gazdasági szerepüket a
többségi nép vette át. Házaló, szatéc és al-
kalmi keresetekből tengődő Luftmenschen válik
gy a német zsidókból. A határokon túl pró-
bálnak kenyérhez jutni, kivándorolnak és a
vándorlásuk egyik nevezetes célja Newyork.
Ez az új zsidó népelem egészen alul kezd.
Batyulva a hátán pótolja a vasutat, töri a
kereskedelem és az ipar útját és Newyorkból
mint központból kiindulva behálózza keres-
kedelmileg az Egyesült Államok egész óriási
területét. Elemelesek, fáradhatatlanok és ta-
karékosak. A legtöbbjük e hármas erény
jóvoltából rövidesen jóléte csöppen és néhá-
nyan közülük éppenséggel világhíres áruház-
tulajdonosok, vagy bankárok lesznek.

Jönnek a keleti zsidók

Ez a német-zsidó bevándorlás a hetvenes
évek végéig tart, akkor azután leváltja a
keleti zsidók bevándorlása. 1898-ig 550 ezer
keleti zsidó, 1910-ig újabb millió, 1922-ig
megint egy félmillió érkezik belőlük az Egye-
sült Államokba. Epp olyan ninctelenül érke-
nek, akár a német zsidók. Egyébként azon-
ban sok és lényeges különbség választja el
őket. Zsidó a nyelvük, sajátos a ruházatuk,
nemkülönbön a haj- és a szakállviseletük. A
német zsidók összefüggése a zsidóság gyöke-
reivel erősen meglazult már mire Amerikába
értek. Viszont ezek a Lengyelországból, Orosz-
országból, Romániából jött zsidók, tősgyöke-
resek, elevenen él bennük a zsidó közösség
szeretete és rendületlenül fejn akarják tar-
tani a zsidóságukat az új környezetben is.
A legnagyobb részük Newyorkban telepszik
meg, zárt kört alkot és ezt annál inkább te-
heli, mert a foglalkozásbeli megoszlása is
szerezcsés. Mesterember a legtöbbje: szabók,
borbélyok, pékek, mészárosok, asztalosok, la-
katosok, óráskok.
A keleti zsidóbevándorlás által duzzad fel
aztán a mai magasságba a newyorki zsidók
száma. A város 6,933.446 lakosából jelenleg
keréken 28%, számszerint 1,876.645 a zsidó.
Ez ezek a keleti zsidók és utódjaik uralják a
newyorki zsidó közéletet, határozzák meg
sajátos jellegét.

A vallási szabályok, amikhez az első gene-
ráció rendületlenül, megalkuvást nem tűrő
módon ragaszkodott, arra készítették őket,
hogy ne szóródjanak szét, hanem sajátos fer-
tályt alkotva tömörüljenek. Ez nem feltűnő

jelenség Newyorkban, melyet a tősgyökeres
amerikai lennében a nemzetiségek városának
nevezget. Az olaszok, a magyarok, a kínaiak
szintén külön negyedekben élnek és a néme-
tekben, svédekben, franciákban és hollandok-
ban hasonlóképpen él a tömörülés természet-
es ösztöne. Es épp úgy, mint a többi new-
yorki nemzet, a zsidó is sajátos gazdasági
életet él, a newyorki gazdasági tevékenység-
nek egy bizonyos részét vállalta. A kínaiak
a világváros felhőemelőit tisztítják; a nége-
rek a háziészledek Newyorkban és a nehéz
munkákat végzik; az olaszok az építőmunkát
monopolizálták és kőfaragók; a franciák szá-
kácscok és borbélyok. A zsidók viszont a ruhá-
zati ipart uralják. Ennek az iparnak fontos-
ságáról néhány számjegyet ad tájékoztatást: Az
Egyesült Államok nőruházatiiparát 66%-ig a
newyorki konfekciói elégíti ki. A ruhadisz-
téseket és színózatokat 66%-ban Newyorkban
készítik, a művirágok éppenséggel 81%-ban.
A zsidóknak ez az összezsuzfólódása ebben az
egy iparágban szintén vallási okokra vezet-
hető főleg vissza. A 80-as évek keleti zsidó-
bevdorlói között rengeteg szabó akadt, még
többen értettek közüliük a gépvarráshoz és
aki történetesen nem értett, egy-kettőre bele-
tanult Amerikában. De nem ez a gazdasági
ok a voltaképpen, hanem az, hogy a kon-
fekció lehetővé tette az otthoni munkát,
amely mellett a munkás megőrizhette a val-
lási előírásokat és megszokott környezetében
maradt.

Es éppen így a vallásról, pontosabban a
vallásosság csökkenésére vezethető vissza,
hogy a newyorki konfekció munkásrétegében
erős eltolódás állott be az elmúlt tíz évben.
A második, vagy éppenséggel a harmadik
keleti zsidó nemzedék már nem vallásos és a
vallástalansága, nemkülönbön az angol
nyelvtudása lehetővé teszi, hogy más szak-
mákban helyezkedjék el, vagy — ez az esetek
legtöbbsze — éppenséggel kiemelkedjék a
munkásosztályból az alkalmazottak és kiseb-
b önálló egyszintenciák osztályába. A kivonult
zsidó munkások helyét a konfekcióban és a
dohányiparban — ez a szakma is nagyszámu
zsidó munkást foglalkoztatott — az olaszok
és a rutének foglalták el. Az eltolódás mér-
vét megvilágítja a következő statisztika:
1924-ben a női konfekciói iparban foglalkoz-
tatott munkásoknak 64%-a, 1933-ban már
csak 28%a volt zsidó.

Az átalakulás

Egyáltalában: az amerikai zsidóság alapo-
sán megváltozott az utóbbi évtizedekben.
Korábban a munkásság tette ki a zömét,
most — akárcsak a galut egyéb országaiban
— a középosztály. Kereskedők, iparosok, hi-
vatalnokok, ügynökök főképpen. Az osztály-
helyzetük megváltozását a lakásviszonyaik is
tükrözik. 1900-ban még 64 százalékuk Man-
hatan keleti részében, Boweryben, ebben a
sötét, keskeny uccákkal átszelt, levegőtlen
és a vasutjárástól lármas fertályban lakott.
1930-ban ez az arány 23%-ra csökken. Vi-
szont majdnem megkétszereződött a számuk
a jobb, az előkelőbb városnegyedekben. Pé-
ldául Brooklynb. Megötszörözött Queens-
ben.

A felsőrétegbe csak kevés zsidó küzdötte
fel magát. Uttörő munkát kellett végezniük,
hogy felemelkedhessenek. Világhíres üzleti
vállalkozásokat, ujszerű áruház és kereske-
delmi típusokat teremtettek, hogy befutha-
sanak. A legújabb ilyen új üzletfaj a super
markets, a Samuel Klein kitalálása. Klein

VIM

MINDENT TISZTÍT
álaposan és
kimélelesen

evőeszközt is

1932-ben már 26 millió dollár forgalmat ért
el csűrökben, elhagyott gyáremlékekben el-
helyezett, külsőségekkel nem törődő, alkalm-
zoztakat csak a legkisebb mértékben foglaj-
kozató detail-üzleteivel, amelyek számolva
a gazdasági válsággal, beírak a legminimá-
lisabb haszonnal és tényleg a nagy forgalom-
ban találják meg a számításukat.

Sok a nevezetes zsidó orvos és ügyvéd. A
keleti zsidók sorából rengetek tanító került
ki. Ez is egy jele az „amor intellectus”-nak,
amely ezeknek a zsidóknak fontos jellemző-
jük. Az összefoglaló kép, amit Jenny Radt, a
newyorki zsidók gazdasági helyzetéről elének
tár, így fest: A régideje bevándorolt német
zsidók aránylag nagy része a jól szituált
középosztályhoz, egy másik részük a felső-
osztályhoz tartozik. A keleti zsidóknak csak
egy kisebb része érkezett el ehhez a helyzet-
hez. A tömegeik szerény viszonyok között
élnék, s sokan közülük éppenséggel súlyos
nehézségekkel küszködnek.

Nincs hitközség New-Yorkban

A newyorki zsidóságban nincsen hitközsé-
ge, mert az Egyesült Államokban az egyház
és az állam hatásköre szigorúan el van külö-
nítve egymástól. A zsidók tehát templom-
közösségekben tömörülnek. Newyorkban vagy
800 zsinagóga létezik. Az irányzatuk a két
szélsőséges: az ősi ortodoxia és a legdívato-
sabb reform között variál. A legtöbb zsidó
közömbös vallásilag. A régi vágású templo-
mokat, amelyek gyakran keleti típusú Stib-
lach-á egyszerűsödnek, jobbra csak a Kele-
ten született öregek látogatják. A reform-
zsinagógákban viszont a már Newyorkban
született generáció „ájtatoskodik” és pedig
teljesen zsidótlan külsőségek között: fedetlen
fejvel, vasárnapi istentiszteleteken. A zsidó
vallással, ahogy mi ismerjük, nagyon kevés,
vagy éppenséggel semmi közösséget sem tar-
tanak ezek a templomok. A papjaik inkább
tanítók és nemcsak a zsinagógákban préd-
kálnak, hanem a keresztény templomokban
is. Az is mindennapos jelenség, hogy kereszt-
ny lelkes vendégeskedik és szónokol a zsi-
nagógákban. A vallási közömbösséget az is
jellemzi, hogy a 300 ezer zsidó iskolásgyer-
mek közül nem egészen 25% látogatja a hit-
tanórákat.

A newyorki zsidókat Jenny Radt szerint

Kedvező légkör alakult ki Genfben a kisantant és Magyar- ország közötti közeledés meg- teremtésére

BUCURESTI, október 8. A Lupta értesülése szerint a Genfben Antonescu és Kánya magyar külügyminiszter között lefolyt tárgyalások a kisantant egységes nézetek keretében bonyolódtak le. A tárgyalások megfelelő légkört teremtettek a közeledésre és további tanácskozásokra.

Egész Abessziniában kiujultak a guerilla-harcok az abesszinek és az olasz csapatok között

Nagy lehangoltság a mezőgazdaság hanyatlása és a tőkehány miatt Abessziniában

LONDON, október 8. A Times úgy értesül, hogy szeptemberben 200 olasz vesztette életét Abessziniában, az Aduat megüldött abesszin erővel vívott harcban. Az abesszinek augusztusban Makallé támadták meg, majd szétromboltak 200 olasz teherautót, amelyek Desszeiből Masszauaba tartottak. A Times azt állítja, hogy a guerilla-harcok majdnem egész Abessziniában foly-
nak. A mezőgazdaság hanyatlásban van. A kölest, amit azelőtt nagy mennyi-
ségben exportáltak, most Dzsibutin át importálják. Az élelmiszerhiányt a
benszüllött lakosságon kívül az olaszok is érzik, akiknek „hangulata igen
lamjha, amiért a beruházások nem akad tőke

Chlorodont Fogpaszta

erősen tisztító hatása — óvja a fogzománcot — üdítő íz száraz fogkefére használandó!

HIREK

TUDÓSÍTÓK FIGYELMÉBE! A bankéletem köréből beküldött eredeti színes riportokat, érdekes jogeseteket, továbbá minden szakmából komoly információkat a szokásos díjazással honorálunk. **PÉNZVILÁG JURNÁL ECONOMIC Oradea, Str. Take Jonescu 34.**

— **A Zsidó Párt helyi tagozatának rendezésében** f. hó 10-én, vasárnap délelőtt 11 órakor a Paris uca 47. szám alatti Poale Hadati Imaházban Szirmai István „A romániai zsidóság helyzete és a Zsidó Párt célkitűzései” címen előadást tart, melyre minél nagyobb számú megjelenést kér a pártvezetőség.

— **Orvosi hír.** Dr. Kertész József máramarosszigeti orvos több hetes külföldi Röntgen tanulmányutjáról hazatérve rendeléseit Str. Gh. Sincui 35 alatt újból megkezdte.

— **A Zsidó Párt helyi tagozatának női és ifjúsági szekciójára** folyó hó 9-én, szombaton este 9 órai kezdettel a Párt Stroescu-uca 7b szám alatti helyiségében barátságos teásfelhasználósszéjvetélt rendez, melyen vendégeket is szívesen látnak.

— **Rut kis kacsa.** Karácsony Benő erdélyi író, a Helikon egyik kiválósága, akit nagy-szerű regényei révén külföldön is jól ismernek, vigyáztól irt, természetesen irodalmi eszközökkel, de a vérbeli írónak azzal a megérettéssel, ami közönség és író között a lelki kontaktust szerzi meg. „Rut kis kacsa” a darab címe, egy kicsi félárva leánynak meghatottságában is deris története, akiből, miután a lelke gyökeréig megunt a falusi ronkok jámbor terrorját, városba költözik és hattyúvá változik. A darabban a mese varázslatos hangulata árad, amellyel, hogy témájában egészen mai és jelenvaló. A színház a legjobb érteket és legszebb kiállításban hozza ki a Rut kis kacsát, az első ideai erdélyi szerző terméket. Zenéjét Schreiber Alajos, az invenciózus komponista írta, szellemes, gördülékeny és humoros verseit Nemes Ferenc kollégánk. A darabot Gróf László rendezte, ami egymagában a sikert garantálja. Ő maga is fellép benne olyan szerepben, ami ségére lesz a darabnak. A Rut kis kacsát október 15-én, pénteken esete mutatják be.

— **Eljegyzés.** Klein Lilike és Hitter Béla Halmeu jegyesek. (M. k. é. h.)

— **Eljegyzés.** Schwartz Mihály, az aradi zsidó közelet ismert vezető tagjának leányát, Magdát eljegyezte Surányi József, az aradi Barisszia vezetője.

— **Eljegyzés.** Pollák Lili Valea lui Mihai és Elefant Sándor Satumare jegyesek. (Mind-en külön értesítés helyett.)

— **Eljegyzés.** Deutsch Uci Plaiesti (jud. Turda) és Godel Dezső Petroseni jegyesek. (Mind-en külön értesítés helyett.)

— **Ötvenszázalékos vasúti kedvezmény** külföldi újságíróknak. Bucurestiből jelentik: A CFR 50 százalékos kedvezményt nyújt a külföldi újságíróknak és publicistáknak, akiknek ezen minőségüket az utlevélben kívül külön igazolvánnyal kell igazolniok.

— **Házasság.** Marmorstein Gabriella Cluj és Weiszberger Adolf Tg-Mures f. hó 10-én, vasárnap délután 3 órakor tartják esküvőjüket Clujon a Str. Elisabeta 34 alatt, melyre ezután hívják meg rokonaikat és jóismerőseiket.

— **Házasság.** Goldstein Olga (Budapest) és Simon Mózes (Copalnicanăstur) folyó hó 10-én délután 3-kor tartják esküvőjüket Budapesten. (Mind-en külön értesítés helyett.)

— **Donescu polgármester itthon.** Bucurestiből jelentik: Donescu bucuresti főpolgármester ma érkezik vissza Párizsból.

— **A legfelsőbb banktanács ülése.** Bucurestiből jelentik: A legfelsőbb banktanács jövő szerdán tartja ülését Mitita Constantinescu elnöklétével.

— **Időprognózis.** Emelkedő légnyomás az ország nyugati részeiben, csökkenő keleten. Váltakozó, többnyire borus, idő, lassan emelkedő hőmérséklet gyenge csapadék az ország nyugati felében, általánosodó jelleggel. Ma délbén a fővárosban árnyékban 21, nap-pon 25 fokot mértek.

— **Seiler-ne Glück Ilonka zongoratanárnő** a tanítást megkezdte. Calea Marechal Foch 39. etaj I.

— **Féltarcát levágta a felvonó egy bányásznak.** Nagybányai tudósítónk jelenti: A femezelyi Herja olombányában Sipos János 20 éves munkás az ötödik szinten dolgozott, ahonnan felment a negyedik szintre és üres csilléket kért munkahelyükre. A gépházból, kérése alapján a lifttel le is küldték a szükséges csilléket az ötödik szintre, azonban Sipos, aki még mindig a negyedik szinten volt, kinyitotta a mozgásban levő felvonó védőajtóját, valószínűleg abban a hitben, hogy saját munkahelyén van és a felvonó ott megáll. Kikartartam venni a csillét, de az aláereszkedő felvonó elkapta fejét és nagy súlyával levágta állkapcsát, orrát, nyelvét és egész fejét valóságos szerroncsolt. Észméletlen állapotban a nagybányai betegsegélyző kórházba szállították. Életbenmaradásához semmi remény nincsen, de egy esetleges véletlen talán megmentheti, azonban beszélni sohasem fog tudni a fiatal munkás.

— **Jó tengeri termés lesz.** Bucurestiből jelentik: Az ideai tengeri termés úgy látszik elégséges lesz, erre mutatnak a földművelésügyi minisztériumba beérkezett jelentések. Elegendő mennyiség áll rendelkezésre a belső fogyasztás kielégítése végett, sőt egy kevés marad kivételre is.

GILLETTE KÉK PENGE HOSSZVÁGÁSSAL

keményebb élő élesebb élő ellenállóbb élő tartósabb élő jobban borotvált!

Gyógyfürdők metropolisa

3-hetes pausálkúra Budapesten

Vizummentes beutazás Magyarországra 50%-os kedvezmény a MÁV vonalain. Gyógy szállodai lakás, teljes ellátás, illetékek, kiszolgálás, adók, fürdő, orvosi felügyelet, körjáratok és további árengedmények. Lejben fizethetők az

„EUROPA”

Román Nemzeti Utazási és Idegenforgalmi Vállalat összes irodáiban.

CLUJON „EUROPA”-ECONOMIA, Piața Unirii 23.

— **Harmincegyéves lett apa egy német polgár.** Berlinből jelentik: August Thiele walsroder polgár ma harmincegyéves lett apa. Thiele 64 éves, háromszor nősült.

— **Olcso valutát kapnak a külföldön tanuló diákok.** Bucurestiből jelentik: A nemzeti nevelésügyi minisztérium tudomása a hozza azon diákoknak, akik külföldi egyetemeken szándékoznak tanulni, hogyha előnyös feltételek mellett akarnak valutákat szerezni, intézzék kéréseiket a nemzeti nevelésügyi minisztériumhoz, vagy illetékes követségekhöz. A minisztérium fogja elbírálni, érdemes-e a kérvényező az olcso valuta folyósítására. A nyomtatott kérvényeken fel kell tüntetni a kérvényező családi állapotát, etnikai származását, katonai helyzetét, az országban végzett tanulmányait, indulásának időpontját és azon időt, amit külföldön szándékoznak tölteni.

HIRDESSZEN AZ UJ KELETBEN

Elegáns szörmebundák, gallérok,

valamint bundaátalakítások a legújabb bécsi modellek szerint szezon előtti árban a legolcsóbban

BIXENSPANNER

szörmeszalomban Cal. Regele Ferdinand 3.

— **Az iparosok nem kötelesek kereskedelmi könyvet vezetni.** Ismeretes, hogy a minisztérium rendelkezése a kisiparosokat is kötelezte arra, hogy kereskedelmi könyvet vezessenek. A rendelkezés miatt nagy felzúdulás támadt a kisiparosok körében, akik testületileg tiltakoztak a minisztériumban az őket ért sérelmen miatt. A felzúdulás kellő eredménnyel járt, mert mint a Capitala jelenti, a Canciovo pénzügyminiszterrel eszközölt közbenjárásra az iparosokat nem kötelezik kereskedelmi könyv vitelére.

— **Több szudetanémet képviselőt tartóztattak le Csehszlovákiában.** Prágából jelentik: A Reichenbergen a szudéták (Heimlein) pártjának körében eszközölt letartóztatásokkal kapcsolatban azt állítják, hogy a párt több tagja tette e feljelentést, amely a letartóztatásokra vezetett. A letartóztatottak között van Rutha képviselő is, aki a Heimlein külföldi követe volt.

— **Sírköavatás.** Folyó hó 10-én, vasárnap délelőtt 11 órakor lesz az új orth. zsidó temetőben megboldogult Goldmann Izákné sírköavatása, melyre rokonaikat és jóismerőseiket ezután hívja meg a család.

— **Számos nő hajnál végtelen nagy megkönnyebbülést** szerez reggel, éngyomorra felpohányi természetes „Ferenc József” keserűviz ázáttal, hogy a belek tartalmát gyorsan felhigítja és akadálytalanul kiüríti, azonkívül pedig az emésztőszervek működését lényegesen előmozdítja. Kérdezze meg orvosát.

— **Vér-szegény, sápadt, étvágytalan, legyengült és gyakori fejfájásban szenvedőknek** teljes gyógyulást nyújt a Dr Földes-féle FERROL vastáplíkor. A leghatásosabb és legeredményesebb hízáló erősítő, vér- és izomgyarapító szer. Minden gyógyszerárban és drogériában 100 lej egy üveg.

— **Beiktatták az új katonai püspököt.** Bucurestiből jelentik: Sinaian ma délelőtt iktatták be Cepronio katonai püspököt az uralkodó, Tatarescu, Miron patriárka, Ilasievici és Paul Teodorescu tábornokok jelenlétében.

— **A Chaszam Szofer jesiva szemeszteri megnyitása.** A clujai Chaszam Szofer jesiva vezetősége külön meghívók melözésével ezután értesíti a t. közönséget, hogy a téli szemeszter ünnepélyes megnyitását e hó 10-én, vasárnap délelőtt 11 órakor tartják a General Poetas uca 28. szám alatti helyiségben. A jesiva vezetősége szívesen látja az ünnepi alkalommal az érdeklődőket.

Értesitem a t. közönséget, hogy külföldi utamról a legújabb **téli kabát, koztüm és ruha-modellekkel** hazatértem. **S. Nati Zsigmond** női szabó Calea Marechal Foch 59.

— **Külföldi újabb modellekkel** hazajöttem. Styl fűzőszalon Str. Memorandului 6. Bernáth Emilné.

— **Szív Elektrocardiographiára, szív Röntgen vizsgálatra, szív Röntgen Kymographiára** speciálisan berendezett a dr. Jakob szanatórium Budapest, VI, Szondy uca 102. Telefon 110-444.

— **Főfájás, idegesség, hypochondriás állapotok** gyakran a legrövidebb idő alatt megszűnnek, ha bélműködésünket reggelenként éngyomorra egy kis pohár természetes „Ferenc József” keserűvízzel elrendezzük. Kérdezze meg orvosát.

Máj, epe, vese, idült (krónikus)

— **Magor- és bélmegetegedések, ideges fejfájás, almatlanság, hányinger, hányás, szédülés, savtúltengés** esteiben az amerikai gyógynövényből készült világhírű „Gastro” szep eredményeiről a világ orvosi szakértői véleményei hosszú cikkekben számoltak be a vosi lapokban.

— **„Gastro D.”** kapható gyógyszerárban és drogériákban, vagy megrendelhető 135 lej ártáért mellett Császár E. gyógyszerárban Bucuresti, Calea Victoriei 124.

MŰSOR

Szombat, október 9.
8: A reggeli műsor köz-
9: Sport, időjárás és víz-
10: Fonólemezek. 13.25: Sport-
11: Fonólemezek. 14.15: Hírek.
15: Hírek. 18.40: Felolvasás.
19: Hírek. 20.15: Csak Bucu-
21: Hírek. Csak Bucuresti-
22: Hírek. A két állomás-
23: Táncczene. 24.15: Hírek.
25: Hírek közvetítése. 26.15: Hírek.
27: Hírek. Majd: 28.15: Hírek.
29: Torna, gramofon, éne-
30: Hírek. 11.45: Felolvasás. 13: D-
31: Szalonzene. 14.30: Leme-
32: városi dalárda énekel. 18.
33: 18.30: Jazz. 19.25: Előad-
34: 20.30: Előadás. 20.50: Hírek.
35: Hírek. 22.50: Hangverseny.
36: Hírek. 1.05: Hírek.

UJ KELET Legújabb hírek

Chautemps: „Rooseveltnak hálás lehet a világ minden demokratikus embere“

Valószínűleg Londonba hívják össze a kilenchatalmi értekezletet

Norman Davis fogja képviselni Amerikát a kilenchatalmi konferencián

Az amerikai munkásszövetség kimondotta a japán áruk bojkottját

A Stefani távirati iroda washingtoni értesítése szerint Hull külügyminiszter kijelentette, hogy az Egyesült Államok készek résztvenni a Csendes óceán körül érdekelte kilenchatalmi értekezletén. Amerika azt szeretné, ha ezt a konferenciát Európában tartanák meg. Norman Davis, az Egyesült Államok rendkívüli követét sürögősen Washingtonba rendelte Roosevelt elnök. Állítólag őt bízzák meg a kilenchatalmi értekezletre küldendő amerikai delegáció vezetésével. Időközben Rooseveltnek a támadók elleni politikáját egyes reakcionárius politikusok még mindig élesen bírálják. Nyon szenátor kijelentette, hogy az Egyesült Államok új háború felé tartanak. Borah szenátor kijelentette, hogy a helyzet veszélyt telített. A központi munkásszövetség közgyűlése viszont kimondotta a japán termékek bojkottját.

A Stefani római tudósítói egyidejűleg arról ad számot, hogy Giornale d'Italia foglalkozva azon népszövetségi javaslattal, mely arra irányul, hogy a jelenlegi kínai-japán viszállyal a távolkeleti helyzetet rendszabályozó kilenchatalmi egyezmény aláírásának tárgyalási alapjául, azt hangoztatja, hogy a Népszövetség által elfogadott javaslat az azt ajánlja a tagoknak, hogy tanulmányozzák: milyen módon lehetnének egyenlő Kína segítségére. A lap szerint ez a segítség annyit jelenthet gyakorlatban, hogy Genf legalizálja a japánellenes beavatkozást, tehát a szovjetek fegyverszállításait. Nyilvánvaló — folyfegyverszállításait. Nyilvánvaló — folytatja a lap — hogy Kína segítése által mindörökké összeomlik a békéltetés utolsó lehetősége, ami a kilenchatalmi egyezmény aláírói tárgyalásainak módjában állott.

Japán nem akarja felmondani a kilenchatalmi egyezményt

Párizsi jelentés szerint francia politikai körökben azt hiszik, hogy a francia-angol amerikai tárgyalások eredményeképp a kilenchatalmi értekezletet Londonban fogják megtartani.

Egyidejű tókói jelentés szerint a japán külügyminisztérium egyik megbízottja kijelentette, hogy a minisztérium közleményt fog közzétenni a lapokban, amelyben a kilenchatalmi értekezletről való álláspontját fogja ismertetni.

Egyidejűleg a japán külügyminisztérium határozottan cáfolja azt a hírt, hogy szándékában állana felmondani a kilenchatalmi egyezményt. Ezen eshetőséggel még csak nem is foglalkoztak.

Ezzel szemben, mint tókóból jelentik, az Asahi című lap szerint egyes befolyásos körök arra akarják rábírní a kormányt, közölje, hogy Japánnak nem áll szándékában továbbra is résztvenni a kilenchatalmi szerződés alkalmazásában, tekintettel arra, hogy a jelen körülmények között ezen szerződés alkalmazása lehetlenné vált. A kormány ennek megfelelően úgy fog határozni, hogy nem fogad el meghívást a kilenchatalmi egyezmény aláírói értekezletére.

Chautemps Roosevelt beszédének jelentőségéről

Mint Párizsból jelentik, tegnap megszületett az első szóbeli válasz is az elnöki beszédre, amit Chautemps miniszterelnök

adott meg a francia fővárosi, amerikai klub ülésén. A klub elnökének, Rousseau-nak üdvözlő szavaira a francia kormányfő ugyanis így felelt:

— Az amerikai és francia népnek vállvetve kell küzdeniök a demokráciáért. Mi franciák, kik szenvedélyes hivei vagyunk a békének, különös öröm és meghatottsággal üdvözlünk minden olyan megnyilatkozást, mely a háború ellen irányul. Nincs senki, aki jobban kívánja az ellentétek egyszersmindenkori kiküszöbölését, mint mi és nincs készségesebb nemzet, mint a francia, ha arról van szó, hogy le kell ülni és tárgyalni kell ellenfeleinkkel a szűbb jövő érdekében. Az azonban érthető és természetes, hogy minden készségünk mellett is meg kell védelmeznünk magunkat és nemzeti ideáljainkat. Roosevelt elnöknek egész Franciaország hálás azért az utmutatásért, amelyet beszédében nyújtott, de hálás a föld minden demokratikus gondolkodó embere is.

Az olasz és német sajtó Roosevelt ellen

Az olasz és német lapok szerint Roosevelt a világot két részre osztotta és így két osztályba sorozta a politikusokat is. A jóba az amerikaiakat és a rosszba az európaiakat, melyeknek tíz százaléka a béke állandó felforgatására törekszik. Reméljük, — írja a Völkischer Beobachter hogy a tíz százalék a szovjetet és barátait jelentik. Annál érthetlenebb tehát, hogy miért szállított Amerika 10 millió rubel

értékű hadiszert a béke esküdt ellenségeinek?

A Populaire szerint a demokrácia vörös posztó a fasiszta államok szemében

Mint Párizsból jelentik, az angol és francia sajtó csodálkozik azon, hogy az olasz lapok, melyek az első napon kedvezően fogadták az elnök szavait, 24 óra múlva ellene fordulnak. A demokrácia úgy látszik visszavonhatatlanul vörös posztó a fasiszta államok szemében, — írja a Populaire.

Csang-Kaj-Sek méltatja Roosevelt beszédét

Sanghai jelentés szerint Csang-Kaj-Sek marsall intervjuot adott, amelyben méltatja Roosevelt elnök beszédét és rámutat arra, hogy az elnök szavai bátorítást jelentenek nemcsak Kína, de az összes államok számára, amelyeknek felfogása szerint a béke csak a jogra lehet alapozva. Meg nem akadályozni Japánt a támadásban, egyet jelent segítséget nyújtani neki Kína elpusztításában.

Leon Blum nem utazik Amerikába

A Havas párizsi jelentése szerint azon hírrel kapcsolatban, hogy Lon Blum Amerikába utazik, leszegedik, hogy Blumnak már régebben szándékában állott ellátogatni az Egyesült Államokba. Azonban államminiszteri minősége és szocialista pártelnöksége nem teszi lehetővé, hogy elutazzék.

A Times szerint:

Végzetesen közeledik a háború kirobbanásának pillanata Japán és a szovjetek között

A japánok újabb csapatokat vezényelnek a sanghaji frontra

Tókói jelentés szerint a japán csapatok helyzete a kínai frontokon tegnap a következő volt:

Dél előtt 10 órakor a japán csapatok, amelyek a Tientsin-Pukeu vonal mentén működnek, elfoglalták Pingyan helyiséget, 64 kilométernyire a Sárga folyamtól. Shanshi tartományban tegnap YUANPING városát foglalták el. Miután a 20-ik kínai hadosztályt megfutamtították, bevonultak Csuyang városába, amely 24 kilométernyire van Tingseutól. A közép- és délkínai frontokon a japán repülőik többször megjelentek Nanking és más városok felett és bombázták a katonai intézményeket, repülőtereket és vasúti hidakat. A japán repülőik lelőttek 9 kínai repülőöt és többet szétromboltak a tegnapi bombázott repülőtereken.

Hapao szigetén 600 japán katonát tettek partra, akik légbázis építésével vannak elfoglalva.

Nagy japán készülődések a szovjet ellen Mandzsúliában Londonból jelentik, hogy a Times katonai

szakértője feltűnést keltő cikket írt, melyben az esetleg meginduló orosz-japán háború valószínű hadszínteréről külső Mongólia határát jelöli meg. E véleményét több tényre alapítja. Elsősorban arra, hogy a távolkeleti szovjet hadsereg főhadiszállását Chabarowsk helyett Irkutzkba helyezték át. (Irkutzk közel van külső Mongóliához.) Továbbá arra, hogy a középoroszországi haderő nyolc divízióját már utnak indították az új főhadiszállás felé, végül arra, hogy a középorosz légiflotta számottevő egységeit már mind a Mongóliához közelfekvő repülőterekre összpontosították.

Japán Mongóliában értékes szövetségesre talált, ami orosz részre nem teszi nagyon kedvezővé a helyzetet. A dolgok azonban végzetesen közelednek a háború kirobbanásához, mert a katonai előkészületeket a diplomáciai surlódások is gáttalják. Japán visszahívta összes konzuljait, hasonlóképpen a szovjet is. A látszat az, hogy Tokió részéről egyelőre csak a moszkvai japán nagykövet, míg Moszkva részéről a tókói szovjetkötet marad a helyén.

Szörme-divatban —
divatszörmekben
Weisz Ernő

szücs vezet.

CLUJ, Calea Regele Ferdinand 12. szám.
Eredeti külföldi modellek.

Angol cáfolat újabb olasz önkéntesek partraszállításáról

(Elsőoldali cikkünk folytatása)

A Valencia ellen a napokban véghezvitt nagyarányú támadás tehát rövid időn belül többször is megismétlésre kerül. A köztársasági hadvezetőség e célból nagyarányú védelmi munkára határozta el magát. Mindentűnt bombabiztos fedezékek épülnek és folyik a lakosság kerületenkinti összeírása és betanítása is. Minden városi lakó számára megadják azt a fedezéket, ahová támadás esetén menekülnie kell.

Válságos Minorca sziget helyzete?

A Havas salamancai jelentése szerint Minorca szigetének helyzete válságossá vált, a felkelő hajók vesztéggára miatt. Ismeretes, hogy Minorca az egyetlen a Baleari-szigetek közül, amely még a köztársaságiak kezében van.

London, okt. 9. Tegnap este érkezett híradás szerint az Ettore olasz gőzöst Észak-Afrika és a spanyolpartok közötti felúton megtámadta egy ismeretlen hidroplán. A támadás Orantól északra történt. A hajó nem sérült meg.

Angol cáfolat újabb olasz önkéntesek partraszállításáról

Londoni jelentés szerint hivatalos angol körökben cáfolják a hírt, amely szerint az angol kormányának bizonyítékok volnának a kezében arra nézve, hogy 15 ezer olasz önkéntest partraszállítottak Cadixban.

Olaszország időt akar nyerni

A Havas római jelentése szerint valószínűleg tartja, hogy ma, szombaton átadják az olasz választ a spanyol kérdéssel kapcsolatos angol-francia jegyzékre. Hír szerint az olasz kormány elvben hajlandó belemenni a vitába, de gátló feltételeket állít és késleltetni kívánja a megegyezést. A jegyzék szövegéből adódik ki, hogy Olaszország időt akar nyerni.

Ma este ítélik az esküdtszék Musi ügyvéd fölött

Bucuresti, október 8. A Musi per mai tárgyalásán a védők beszéltek. Dimitrie Soimu és Istrate Micescu a vádolt felmentését kérik. Az esküdtek valószínűleg szombaton este hozzák meg verdiktjüket.

FRATERNITAS Könyv és Lapkiadó R. 3.
nyomása Cluj, Strada Baron L. Pop 18.
Telefonszám: 18-60.

CENZURAT

Taxa postala
plătite in num.
No. 224713/929.

10. Telefon: 18-60.
Havonta 110, neg
évre 600, egészévr
félre: Havonta 2
félre 12, egészévr
dotések díjazás
KELET" a transi
zsídóság egyetlen
ja. Cikkek után
forrás megjelölésé

T
szól
műk

Egyébként
Nagyv
Szokál

Oradea, október 8.
Tatarescu miniszter
előtt 10 óra 20 per
kezelt, ahol a ható
lyi fogadtatást kész
A miniszterelnök na
nemzeti ünnep bély
rosra. A házakat f
lákban hivatalosan
munka, a városba
száz iskolás gyerek
vakból behozott par
tal fel. A miniszter
tábornok-hadügymin
mescu légügyi minis
zott Váradra, már
bratcai állomáson ü
földművelésügyi al
gyei liberális párt e
gyei prefektus és tö
A felbőgzött n
ron a katonai, egyh
gok vezetői és a kül
viselői fogadták a m
vármegye nevében p
tisztikar nevében p
üdvözöltek. Megjelen
erdélyi metropolita

— A kormány nev
dok önöknek a hűség
lyeket annyi melegsé
zésre. Ez a megnyil
vesebb, minthogy az
történik, ahol — é
határszégeken is, a
és éber kell legyen,
alkotó és eleven.

— Uram! A korm
társainak társaságá
felülvizsgáljuk a hat
munkálatokat. Öfelsé
sa mellett kidolgozo
felszerelési program
ezen utolsó fejezeté
amelyek az ország k
hivatva növelni. A
menyekkel való meg
tét néhány esztendő
megvalósítjuk. Kö- és
rülölni határainka
ország biztonságban
hatja szervezkedési é
vét. Az országot véd
Felgyervezve, me
szerelni minden kísé
tellenül bátoritanánk
Erőnk által ellüzük
günnkel kihívjuk azt.
között az erő békét
háborút. Azok az erő
lyek határaink öröklé
ni, egyúttal a béke er